

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ім. І.Ф.КУРАСА

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№4 (559)

липень–серпень 2021

Головний науковий редактор:

академік НАН України *ВАЛЕРІЙ СМОЛІЙ*

Редколегія:

Геннадій Боряк (заступник головного наукового редактора), *Владислав Верстюк*, *Степан Віднянський*, *Віктор Горобець*, *Олександр Гуржій*, *Андреа Граціозі* (Неаполь, Італія), *Віктор Даниленко*, *Олександр Донік* (заступник головного наукового редактора, відповідальний за випуск), *Роман Дрозд* (Слупськ, Польща), *Станіслав Кульчицький*, *Олександр Лисенко*, *Володимир Литвин*, *Іван Патриляк*, *Руслан Пиріг*, *Сергій Плохій* (Кембридж, МА, США), *Олег Рафальський*, *Олександр Реєнт* (заступник головного наукового редактора), *Володимир Ричка*, *Олександр Рубльов*, *Петро Сас*, *Франк Сисин* (Торонто, Канада), *Валерій Солдатенко*, *Ігор Соляр*, *Тетяна Таїрова-Яковлева* (Санкт-Петербург, Російська Федерація), *Володимир Троцинський*, *Олександр Удод*, *Юрій Шаповал*, *Олексій Ясь*

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту історії України НАН України, протокол №7 від 06.07.2021 р.

«Український історичний журнал» включено до Переліку наукових фахових видань України, категорія «А» (наказ МОН України від 17.03.2020 р. №409)

Відповідальний секретар:

В'ячеслав Григор'єв

Редактори:

В'ячеслав Григор'єв
Ольга Донік

Макет і верстка:

Аліна Михайлова-Зінченко

Електронна версія:

🌐 uhj.history.org.ua/uk
🌐 history.org.ua/uk

«УДЖ» індексується в міжнародних наукометричних базах даних: EBSCO, ESCI (Web of Science Core Collection), Google Scholar, Slavic Humanities Index

Формат 70x100/16. Гарн. EB Garamond
Папір офсет. №1. Друк офсет. Ум. друк. арк. 19,5. Обл.-вид.арк.21
Тираж 300 прим. Зам. №417. Підписано до друку 26.08.2021 р.
Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації серія КВ №24263-14103ПР
видане Міністерством юстиції України 27.12.2019 р.

Віддруковано з оригінал-макета у ТОВ «ДІА»
Свідчення ДК №1149 від 12.12.2002 р.
Адреса: вул. Васильківська, 45, оф.400
м. Київ, Україна, 03022
Тел./факс: +380 (44) 257-16-15
E-mail: dia_1997@ukr.net

UKRAINIAN HISTORICAL JOURNAL

Institute of History of Ukraine, I.F.Kuras Institute of Political and Ethno-National Research. Founded in 1957. Published 6 times a year. Editor-in-chief Valerii Smolii. Address of the editorial office: 4, M.Hrushevskoho, office 501, Kyiv, Ukraine, 01001. Tel. +380 (44) 278-52-34, fax +380 (44) 279-63-62, e-mail: uhj@history.org.ua

Адреса редакції: вул. М. Грушевського, 4, офіс 501, Київ, Україна, 01001
Тел. +380 (44) 278-52-34, факс +380 (44) 279-63-62, e-mail: uhj@history.org.ua

Науковий журнал. Заснований 1957 р. Виходить 6 разів на рік. © Редакція «УДЖ»

ЗМІСТ

До 30-річчя проголошення незалежності України

Даниленко В. (Київ), Коцур В. (Переяслав). Українська незалежність як історична неминучість..... 4

ІСТОРИЧНІ СТУДІЇ

Брайчевська О. (Київ). «Посли до інших народів»: критерії вибору кандидатур за даними візантійських писемних джерел V–XIII ст. 23

Заторський Н. (Фрібур, Швейцарія). Висвячення митрополита Спиридона в контексті «Послання Мисаїла» 1476 р. 31

Шевчук А. (Житомир). Повітові та головні суди Правобережної України (1797–1831 рр.): улаштування, кадровий склад, діяльність 50

Матяш І. (Київ). Українська дипломатична служба 1917–1921 рр.: формування інструментарію публічної й культурної дипломатії 65

Ковальков О. (Кропивницький), Городня Н. (Київ). Ставлення населення УРСР до введення радянських військ в Афганістан 80

Чура В. (Львів), Марчук В. (Івано-Франківськ). Участь партійно-державної номенклатури західних областей УРСР у заколоті ДКНС (серпень 1991 р.) 91

Мелещенко Т. (Київ), Волошин І. (Черкаси). Шлях України до НАТО: основні проблеми, здобутки та перспективи євроатлантичної інтеграції 104

Aleksiiivets L. (Ternopil), Valion O. (Ternopil). Trade and Economic Cooperation Between Ukraine and the Republic of Belarus: Historical Discourse (1991–2020) 114

МЕТОДОЛОГІЯ. ІСТОРІОГРАФІЯ. ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО

Затилюк Я. (Київ), Арістов В. (Київ). «Короткий історичний опис про Малу Росію...» та українська історіографія кінця XVIII ст. 127

Сегеда С. (Київ), Шевчук В. (Київ). Створення та розвиток Збройних сил України: історіографічний вимір 148

ПЕРСОНАЛІЇ

- Уткін О. (Київ).** Професор Б.Мартос: організаторська та науково-педагогічна діяльність 163
- Бонь О. (Київ), Савченко С. (Київ).** О.Апанович: еволюція поглядів української радянської історикіні у світлі її інтелектуальної біографії 175

НА ДОПОМОГУ ВИКЛАДАЧЕВІ ІСТОРІЇ

- Харковенко Р. (Київ), Рішняк О. (Львів).** З історії пам'яткоохоронної справи в Україні: питання культурної політики та збереження національної спадщини 187

РЕЦЕНЗІЇ Й ОГЛЯДИ

- Колесник І. Глобальна історія. Історія понять (*Ю.Мартинов, Київ*) 202
- Черкачина: історія краю та його людності (*В.Ластовський, Київ; Д.Куштан, Київ*) 206
- Казачество в тюркском и славянском мирах (*В.Андрєєв, Київ; С.Андрєєва, Київ*) 211
- Кожухаров А. Личните академични документи на българската морска образователна система (1892–1946) (*В.Савченко, Одеса*) 220
- Калішук О. Волинь⁴³: історіографічне пізнання і криве дзеркало пам'яті (*О.Добржанський, Чернівці; Л.Стрільчук, Луцьк*) 222
- Буренков В. Дніпропетровський клан серед політичних еліт УРСР та СРСР (кінець 1920-х – початок 1990-х рр. (*М.Каміонка, Краків, Польща*) 226

ХРОНІКА

- Морозова О. (Миколаїв), Гайдай О. (Миколаїв).** Міжнародна наукова конференція «Українсько-польські відносини: до 100-річчя підписання Ризького договору» 228
- Таранець С. (Київ).** Документальна спадщина Куренівського тримонастир'я: нові археографічні відкриття 233

Надходження до бібліотеки Інституту історії України НАНУ. 238

CONTENTS

To the 30th Anniversary of Ukraine's Declaration of Independence

Danylenko V. (Kyiv), Kotsur V. (Perciaslav). Ukrainian Independence as a Historical Inevitability 4

HISTORICAL ARTICLES

Braichevska O. (Kyiv). “Ambassadors to Other Nations”: Criteria for Selecting Candidates According to Byzantine Written Sources of the Fifth – Thirteenth Centuries 23

Zatorskyi N. (Fribourg, Switzerland). The Consecration of Metropolitan Spyridon in the Context of the *Epistle of Misael* 1476 ... 31

Shevchuk A. (Zhytomyr). District and Main Courts in Right-Bank Ukraine (1797–1831): Arrangement, Staffing and Activities ... 50

Matiasz I. (Kyiv). Ukrainian Diplomatic Service 1917–1921: Formation of Instruments of Public and Cultural Diplomacy 65

Kovalkov O. (Kropyvnytskyi), Horodnia N. (Kyiv). Ukrainian SSR Population’s Attitude to the Entry of Soviet Troops in Afghanistan 80

Chura V. (Lviv), Marchuk V. (Ivano-Frankivsk). Participation of the Party-State Establishment of the Ukrainian SSR Western Regions in the Putsch of the State Committee on the State of Emergency (August 1991) 91

Meleshchenko T. (Kyiv), Voloshyn I. (Cherkasy). Ukraine’s Path to NATO: Main Problems, Achievements and Prospects of Euro-Atlantic Integration 104

Aleksiiivets L. (Ternopil), Valion O. (Ternopil). Trade and Economic Cooperation Between Ukraine and the Republic of Belarus: Historical Discourse (1991–2020) 114

METHODOLOGY. HISTORIOGRAPHY. SOURCES

Zatyliuk Ya. (Kyiv), Aristov V. (Kyiv). *A Brief Historical Description about Little Russia...* and Ukrainian Historiography of the End of the Eighteenth Century 127

Scheda S. (Kyiv), Shevchuk V. (Kyiv). Creation and Development of the Armed Forces of Ukraine: Historiographical Dimension 148

PERSONALITIES

Utkin O. (Kyiv). Professor B.Martos: Organizational and Scientific-Pedagogical Activity 163

Bon O. (Kyiv), Savchenko S. (Kyiv). O.Apanovych: Evolution of the Views of the Ukrainian Soviet Historian in the Light of Her Intellectual Biography 175

SUPPORT for HISTORY LECTURER

Kharkovenko R. (Kyiv), Rishniak O. (Lviv). From the History of Monumental Protection Affairs in Ukraine: Issues of Cultural Policy and Preservation of National Heritage 187

BOOK REVIEWS and SURVEYS

Kolesnyk I. Global History. History of Concepts (**Yu.Martynov, Kyiv**) 202

Cherkasy Region: History of the Region and Its Population (**V.Lastovskyi, Kyiv; D.Kushtan, Kyiv**) 206

Cossacks in the Turkic and Slavic Worlds (**V.Andriciev, Kyiv; S.Andricieva, Kyiv**) 211

Kozhukharov A. Personal Academic Documents of the Bulgarian Maritime Educational System (1892–1946) (**V.Savchenko, Odesa**) 220

Kalishchuk O. Volyn’43: Historiographical Cognition and a Crooked Mirror of Memory (**O.Dobrzhanskyi, Chernivtsi; L.Strilchuk, Lutsk**) 222

Burenkov V. Dnipropetrovsk Clan Among the Political Elites of the UkrSSR and the USSR (Late 1920s – Early 1990s) (**M.Kamionka, Kraków, Poland**) 226

CHRONICLES

Morozova O. (Mykolaiv), Haidai O. (Mykolaiv). International Scientific Conference “Ukrainian-Polish Relations: To the 100th Anniversary of the Signing of the Treaty of Riga” 228

Taranets S. (Kyiv). Documentary Heritage of Kurenivske Trymonastyrnia: New Archeographic Discoveries 233

Publications Received by the Library of Institute of History of Ukraine NAS of Ukraine 238